

วัฒนธรรมอาเซียนยุคโลกาภิวัตน์: เมืองหลวงพระบาง
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ASEAN CULTURE IN THE GLOBALIZATION ERA: LUANG
PRABANG CITY, LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC

¹จารุกิตต์ ปิริยสุวัฒน์, ²พระราชปรีชามณี, ³พระปลัดธนากร สนตมโน,
และ ⁴พระครูสิทธิธรรมาภรณ์

¹Jarukit Piriyasuwat, ²Phrarajpreechamuni,
³Phrapaladdhanakorn and ⁴Phrakrusitthidhammaporn

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹jirakitpon@hotmail.com

Received September 10, 2021; Revised November 2, 2021; Accepted December 1, 2021

บทคัดย่อ

สังคมยุคโลกาภิวัตน์ระบบเศรษฐกิจจะมีการประสานเป็นหนึ่งเดียว ทำให้พรมแดนแต่ละประเทศไม่อาจขวางกั้นพลังทางเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ ระบบเศรษฐกิจยังได้เปลี่ยนรากฐานจากระบบอุตสาหกรรมมาเป็นระบบเศรษฐกิจแบบฐานข่าวสาร กระแสวัฒนธรรมประเทศไทย มีอิทธิพลกับวัยรุ่น เมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมากขึ้น แนวโน้มของวัยรุ่น ที่ดูจะไหลไปตามกระแสมากขึ้นนั้น ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อตัววัยรุ่นเท่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาวะทางสังคมและวัฒนธรรมโดยรวม ตัวอย่างที่ปรากฏให้เห็น เช่น “โรคคลั่งดารา” นำไปสู่การหันหลังให้วัฒนธรรมประเพณีอันดีในลุ่มแม่น้ำโขง ปัจจุบันจากที่เป็นสังคมเมือง ซึ่งมีสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์ เมืองหลวงพระบาง ที่ดินรอบๆ มหาวิทยาลัยถูกจัดสรรให้เป็นที่อยู่อาศัย ร้านค้า และที่สำคัญเกิดหอพัก นักเรียน นักศึกษา และวัยทำงาน ชาวเมืองหลวงพระบางได้รับอิทธิพลวัฒนธรรม

¹ อาจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

² อาจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

³ อาจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

⁴ อาจารย์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

ในสื่อต่างๆ จากประเทศไทย เช่น ทีวี่ อินเทอร์เน็ต คนรุ่นใหม่ได้รวมกลุ่มกันเข้าหอพัก หรือ บ้านเช่า มั่วสุม ทั้งด้าน SEX และยาเสพติด จับคู่เช่าอยู่อาศัยด้วยกัน สิ่งเหล่านี้เองหลายคนกังวลกัน ก็คือ “การถูกกลืนวัฒนธรรม” จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร และโทรคมนาคม ทำให้สังคมโลกไร้พรมแดน โลกทั้งโลกเป็นเสมือนหมู่บ้านเดียวกัน สมาชิกของหมู่บ้านคนใดทำอะไร ก็สามารถรับรู้ได้ ทุกคนทั่วโลก เมื่อมาอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน สิ่งใดที่มากระทบประเทศหนึ่งก็ย่อมกระทบถึงประเทศอื่นๆ ไปด้วยอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนใดส่วนหนึ่งของโลกสามารถรับรู้ได้อย่างฉับพลันจากผลกระทบด้านสังคมที่เกิดขึ้น

คำสำคัญ : วัฒนธรรม, โลกาภิวัตน์, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.

Abstract

In a globalized society, the economic system is harmonized. This makes the borders of each country unable to block economic power. In addition, the economy has changed its foundation from an industrial system to an information-based economy. The current culture in Thailand has increasingly influenced teenagers in Luang Prabang City, Lao People's Democratic Republic. As the trends of teenagers that are increasingly prone to flow along the stream, it is not affecting only the teenagers but also the overall healthy social and cultural conditions. An explicit example as “Superstar Mania” has led these teenagers turn away from their own cultural traditions of the Mekong River Bank. As a current urban society, the lands surrounding educational institutions such as Souphanouvong University of Luang Prabang City have been allocated for building shops and housing specially dormitories for students and working age people. The people of Luang Prabang have been culturally influenced by the media in Thailand such as TV programs and internets. New generations gather themselves in pairs to rent dormitories or houses and mingle SEX and drugs. This has made people feel concerned in “cultural domination” through the advancement of communication technology and telecommunication that makes the world society borderless. As the whole world is like one global village, what the members of the village do could be acknowledged by the whole world. When gathering in the same village, whatever affects one country will inevitably and unavoidably affect others. Any events that occur in any part of the world could be abruptly perceived from the social impact occurred.

Keywords: Culture, Globalization, Lao People's Democratic Republic

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์สร้างความรู้สึกท้องถิ่นนิยมแทนที่อุดมการณ์ชาตินิยม (<https://sites.google.com/sangkhm-lok-yukh-lokaphiwathn>) เนื่องจากสังคมยุคโลกาภิวัตน์เป็นยุคแห่งข่าวสาร ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนของตนได้อย่างรวดเร็วจากสื่อมวลชน ทำให้เกิดการปลุกจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่น ให้รู้จักเห็นคุณค่าอนุรักษ์ รักษา และหวงแหนทรัพยากรภายในท้องถิ่นของตน พร้อมทั้งตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐบาลกลาง หากรัฐบาลกลางหวังจะตัดงบประมาณผลประโยชน์จากท้องถิ่นโดยไม่โปร่งใส ก็จะถูกต่อต้านจากประชาชนในท้องถิ่น ดังที่เราได้พบเห็นที่กลุ่ม ประชาชน ออกมาเรียกร้อง สิทธิ ความเสมอภาคต่างๆ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปัจจุบันกำลังก้าวเดินในทางพัฒนาภายหลังจากสิ้นสุดสงครามอินโดจีน ช่วงที่มีสงครามทำให้ไม่มีเวลาในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาเป็นไปได้ช้า กระทั่งปี 1975 จึงมีการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศลาวอย่างใหญ่หลวง นับแต่นั้นมามีรายงานการปรับปรุงประเทศชาติ ส่งเสริมการท่องเที่ยว

หากเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านแล้ว เขากล่าวว่า “ถ้าเปรียบเทียบกับไทยถือว่าอยู่ในวัย 70-80 ปี ส่วนพัฒนาการท่องเที่ยวของลาวถือว่าอยู่ในช่วงวัยหนุ่ม บทเรียนต่างๆยังถือว่าไม่มาก ปัจจุบันการท่องเที่ยวมีความสำคัญ นำเงินตราต่างประเทศไหลเข้าประเทศ มีความหมายกับประชาชน รัฐบาลสนับสนุนการท่องเที่ยวจัดอยู่ในส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม” การท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักในปี 2000 รายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับหนึ่ง เปรียบเทียบรายรับกับการส่งออกธุรกิจอื่นๆ ภายหลังมีเส้นทางคมนาคม มีนักท่องเที่ยวเข้าไปทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น จากการผลิตของที่ระลึกขายแก่นักท่องเที่ยวเมื่อก่อนไม่มีโรดชาร์สนักท่องเที่ยวเข้ามาประเทศปีละประมาณ 9 แสนกว่าคน พอมีโรดชาร์สเข้ามาลดลงมาประมาณ 8 แสนกว่าคน คาดว่าในปี 2006 จะมีคนเข้ามาล้านห้าแสนคน ทุกสิ่งทุกอย่างมี 2 ด้าน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ถ้ารับนักท่องเที่ยวปริมาณมากเกินไป ย่อมก่อให้เกิดผลเสีย จึงต้องศึกษาเพื่อลดทอนผลกระทบให้ลดน้อยลงมากที่สุด ไม่ได้เน้นว่านักท่องเที่ยวต้องมีจำนวนมาก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ลาวมีจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะมาเข้าชมในแต่ละอาทิตย์ทุกแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เนื่องจากต้องการเงินของนักท่องเที่ยวโดยไม่จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว แทนที่จะเข้ามาทำให้ดีขึ้น แน่แน่นอนว่าเมื่อมีคนเข้ามาเยอะ จำต้องสิ่งของในสถานที่ท่องเที่ยวขึ้น ย่อม

ทำให้โบราณสถานเสื่อมโทรมลงแทนที่เราจะรักษาไว้ อดีตเมืองหลวงของลาวได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก

“หลวงพระบางงามกระเดื่อง เลื่องลือวัฒนธรรม” ทองเขียน ชื่นพันธ์ (ผู้จัดการ Online, manager.co.th, สิงหาคม 2560) หัวหน้าแผนกวัฒนธรรมแขวงจังหวัดหลวงพระบาง อายุ 53 ปี เล่าคำขวัญของหลวงพระบาง “อดีตเมืองหลวง ในสมัยลาวยังเป็นอาณาจักรล้านช้าง เต็มไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีร่องรอยของสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ วัด วัง บ้านเรือนโบราณ ที่เป็นเอกลักษณ์ของลาวและยังอนุรักษ์ไว้และยังรักษาประเพณีดั้งเดิมของชาวลาว ถ้าไปหลวงพระบางจะเห็นชาวพุทธออกไปใส่บาตร นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวชมวัด พระราชวังเก่าซึ่งแปรสภาพเป็นพิพิธภัณฑ์ “พระธาตุจอมสี” ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวเข้าไปในประเทศลาวเพิ่มขึ้นทุกปี “ปีที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวประมาณ 9 แสนกว่าคน แต่ยังขาดความพร้อมด้านที่พักไม่เพียงพอ บุคลากรเกี่ยวกับการบริการนักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ ความรู้ความสามารถในการบริการยังไม่มาก ดังนั้นทำให้ต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ไม่เต็มที่ปัจจุบันรัฐบาลดำเนินการขยายที่พักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่อไป ”

ศาสตราจารย์รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เคยอธิบายเอาไว้ว่า สินค้าวัฒนธรรม หมายถึง สินค้าที่มีวัฒนธรรมฝังตัวในสินค้าหรือบริการ ดังนั้นเหตุผลของผู้บริโภคในการซื้อสินค้านั้น ก็ด้วยความแตกต่างของนัยทางวัฒนธรรมที่ฝังตัวอยู่ในสินค้า (วิภารัตน์ พันธุรัตน์, 2552) ฉะนั้น กระแสการรับวัฒนธรรมไทยจึงได้เริ่มเข้ามาในสังคมเมืองหลวงพระบาง ในช่วงหลังทศวรรษที่ 1980 เห็นได้จากละครโทรทัศน์ชุด “นาสี” ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในขณะนี้

ด้วยเหตุการณ์ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ใช้ระบบเศรษฐกิจที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น ทำให้เศรษฐกิจของชาติขยายตัวช้า และไม่สม่ำเสมอสืบเนื่องมาจากสาเหตุภายในที่กล่าวมานั้น ก็ยังมีปัจจัยที่เกิดจากภายนอกที่เกิดจากสถานการณ์โลกอีก โดยเฉพาะเหตุการณ์การปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศสหภาพโซเวียตโดยอาศัยหลักเปเรสตอยก้า และกลาสโนสในปี พ.ศ.2528 มีผลกระทบต่อนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของสปป.ลาวอย่างมาก เพราะลาวจำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากประเทศในยุโรปตะวันออกและประเทศสหภาพโซเวียตเป็นอย่างมาก ทำให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวจึงต้องมีการกำหนดแนวทางการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางเศรษฐกิจใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยผ่านการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 4 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2529 ได้มีมติรับรองแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 5 ปี ฉบับที่ 2 (2529-2533) และรับนโยบายพัฒนาประเทศตามนโยบายจินตนาการใหม่ หรือกลไกเศรษฐกิจใหม่ (สุรัชย์ ศิริไกร, kmutt.ac.th, มีนาคม 2560) (New Economic Mechanism: NEM) สภาพการณ์ของประเทศลาว ในปีพ.ศ. 2532 นับเป็นปีที่ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ที่ตกต่ำและมาตรฐาน การดำรงชีวิตที่ต่ำ ซึ่งปรากฏให้เห็น

โดยทั่วไป ตามเมืองสำคัญต่างๆไม่ว่าจะเป็นปากเซ เวียงจันทน์ และหลวงพระบาง ปีพ.ศ. 2532 นับเป็นปีที่ 2 ที่รัฐบาลนโยบายจินตนาการใหม่ มาใช้อย่างจริงจังในทางการเมืองระหว่างประเทศ นับเป็นปีที่ลาวเริ่มเปิดประตูสู่โลกภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับโลกตะวันตก ผู้นำลาวข้ามแม่น้ำโขงมาเยือนไทย และเดินทางไปเยือนญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศผู้นำทางด้านเศรษฐกิจแห่งเอเชีย เดินทางไปเยือนจีน และฝรั่งเศส เพื่อแสวงหาความร่วมมือและความช่วยเหลือจากประเทศตะวันตก นโยบายจินตนาการเริ่มส่งผลมีการจัดระเบียบและข้อกำหนดกฎหมายใหม่ๆเกี่ยวกับการค้า โครงการก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐานหลายๆโครงการได้บรรลุผลสำเร็จ มีนักลงทุนจากต่างประเทศโดยเฉพาะนักลงทุนจากประเทศไทยได้เข้าไปลงทุนในลาว ถนนทุกสายมุ่งสู่เวียงจันทน์ (นิสิต พันธมิตร, 2542) ในด้านการเมืองระหว่างประเทศปีนี้นับเป็นปีแรกที่ลาวเริ่มดำเนินการทางการทูต เพื่อขยายความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศนอกค่าย สังคมนิยมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไทย และสหรัฐอเมริกา เพื่อสนองตอบต่อความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งได้กระชับความสัมพันธ์กับญี่ปุ่น และฝรั่งเศส ด้วยความสัมพันธ์ไทย-ลาว ได้รับการสานต่อโดยการเดินทางไปเยือนเวียงจันทน์ของ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ

นโยบายจินตนาการใหม่อ้างเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจแล้ว จินตนาการใหม่หมายถึง การบริหารเศรษฐกิจแบบใหม่ที่มีส่วนสำคัญต่อการเสริมสร้างบรรยากาศให้เอื้อประโยชน์ต่อทางการค้าการลงทุน การเปิดให้ธุรกิจของภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ ตลอดจนนิติบุคคลมีอิสระในการตัดสินใจกำหนดแผนการประกอบกิจการของตน รับผิดชอบต่อการขาดทุน กำไร ตลอดจนการเสียภาษีให้กับรัฐ (สุนทร คันทะวงศ์, 2543) นับแต่วลาวเปิดประเทศและพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางทุนนิยม นักธุรกิจไทย ได้ลงทุนใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และลาวเสียดุลการค้าไทย เนื่องจากลาวต้องซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคจากไทย และวัสดุก่อสร้าง แนวทางในการลดการเสียเปรียบทางการค้าระหว่างลาว-ไทย คือการเพิ่มปริมาณการผลิตและการขายกระแสไฟฟ้าแก่ไทย รัฐบาลลาวมีโครงการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่บนแม่น้ำโขงและโครงการ 22 สาขาเพื่อขายกระแสไฟฟ้าแก่ไทยและเวียดนามโดยร่วมลงทุนกับบริษัทต่างชาติและโดยการสนับสนุนจากADB (สนมพรรณ วรวิเชียรวงศ์, 2544)

การเปลี่ยนผ่านกลไกเศรษฐกิจใหม่ ทำให้สถานะเข้าถึงตลาดท้องถิ่นเพื่อสอดคล้องกับภาคบริการของลาวในท้องถิ่น เช่นเดียวกับมีศูนย์กลางโรงเรียนและสุขภาพ ทั้งศูนย์กลางการเมือง ลงทุนในสุขภาพ -การศึกษา ตลอดจนงบประมาณการใช้จ่ายต่างๆ อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงต่อทรัพยากรพื้นที่ การเติบโตในการใช้จ่ายซื้อสินค้าของพื้นที่พึ่งพิงกระแสภายนอกประเทศ และกลับมาในศูนย์กลางรัฐ ที่มีสินค้านำเข้าสูง กับการหาประตูช่องทางระบายสินค้าออกทางทะเล ทั้งหมดของนโยบายใหม่ทำให้เกิดจริง ไม่ว่าจะเป็นภาษีอากรรายได้ นักลงทุนได้ไหลเข้ามาในแหล่งทรัพยากรพบได้บ่อยกับป่าไม้ ตัดไม้ ส่งออกไม้ กำลัง

ทำขึ้นประมาณ 50 เปอร์เซนต์ เดินทางขายพลังงานน้ำและเสื้อผ้า ส่งออก จาก บริษัทต่างชาติ

การพัฒนาขายพลังงานและการมีประชาสังคม NGOs กังวลเรื่องสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์กับภูมิภาค โลกาภิวัตน์ในกระบวนการขนส่งลาวสัมพันธ์กับโลกขนาดใหญ่ และผลกระทบภูมิภาคด้วย ภูมิรัฐศาสตร์ และเศรษฐกิจ ที่มีความสัมพันธ์ตั้งแต่ พ.ศ.2523 มีการติดต่อ ประเทศไทย ซึ่งถือว่ามียุทธพลเศรษฐกิจเหนือพรรคคอมมิวนิสต์ลาว กังวลว่า การเติบโตของกระบวนการประชาธิปไตยไทย จะส่งผลต่อทางความคิดคนลาว รวมถึงความน่าชื่นชมทางเศรษฐกิจของชนชั้นกลางไทย อีกทั้งด้านการขนส่งสินค้าและปัจจัยส่งผลกระทบต่อประเทศลาวถูกรอรับทางโทรทัศน์และการท่องเที่ยว (Grant Evans, 2002) ซึ่งดังที่มีผลจากโครงสร้างของนโยบายในประเทศ สปป.ลาวเอง ละเลยการสนับสนุนอนุรักษ์วัฒนธรรมชาวขมุอย่างจริงจัง (มติชน, เกิดเป็นกามุ ชีวิตและหมู่บ้าน, 2548) และผลกระทบจากประเทศไทย ในฐานะประเทศ ที่มีพรมแดนติดกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในขมุชายแดนท่ามกลางกระแสการพัฒนาและโลกาภิวัตน์ด้านการสื่อสาร โทรคมนาคมขนส่งสินค้าแนวชายแดน ที่เข้ามาตามแนวชายแดนแม่น้ำโขงตอนบน

นอกจากนี้บทบาทของสื่อ และผู้ผลิตอุตสาหกรรมสินค้าวัฒนธรรมที่หันมาให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมไทยก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าว ทั้งยังมีการปรับวัฒนธรรมไทยให้เข้ากับผู้บริโภคชาว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้กระแสความนิยม ดารานักกร้อง นักแสดง สื่อวัฒนธรรมไทยเข้ามาเป็นจุดขายให้กับสินค้า

รูปแบบวัฒนธรรมไทยในเมืองหลวงพระบาง

1. สินค้าไทย

สินค้าประเทศไทยได้รับความนิยมจากตลาดวัยรุ่นเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มากกว่าสินค้าจากอเมริกาและยุโรป ซึ่งยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญทางการตลาดสามารถระบุได้ชัดเจนว่า มูลค่าของสินค้านั้น มีมหาศาลเพียงใดเพราะภาพของสินค้าเหล่านั้นไม่ชัดเจน และยังมีสินค้าที่ทำเลียนแบบอยู่เป็นจำนวนมาก จากประเทศจีน และประเทศเวียดนาม สินค้าใกล้ตัวอย่างเช่น ข้าวสารเจ้า น้ำปลา กะปิ เครื่องสำอางและประเภทอุปโภค และบริโภค ซึ่งล้วนแต่เป็นสินค้านำเข้าจากประเทศไทยทั้งสิ้น กระนั้นก็ตามสินค้านี้ไม่ได้มีในรูปแบบของประเภทอุปโภค บริโภค และแฟชั่นเท่านั้น สินค้าเหล่านี้ได้รับการพัฒนาไปทำเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายที่เด็กๆ ต้องใช้ในการเรียน ชีวิตประจำวัน เป็นต้น ซึ่งแม้แต่ผู้ใหญ่ก็ยังนำมาใช้ด้วยเช่นกัน ส่วนในวัยรุ่นนั้นสินค้าที่ได้รับความนิยมอย่างล้นหลามเห็นจะเป็น เครื่องแต่งกายตามแฟชั่นไทย ตามดารานักกร้อง นักแสดงไทย รวมไปถึง

ซีดีเพลง และในกลุ่มของนักศึกษา คนวัยทำงานนั้น แฟชั่นการแต่งกาย เครื่องเสียงเทคโนโลยี เครื่องคอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่ก็เป็นของนำเข้าจากประเทศไทยแทบทั้งสิ้น

อาจารย์จันทะเกด เพชรทะพร (จิรจิตต์ภณ พิริยสุวัฒน์, 250) (สถาบันศูนย์ภาษาแม่ของ เมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว) ได้กล่าว คงไม่6มีใครกล้าปฏิเสธว่า ที่บ้านไม่มีสินค้าของประเทศไทยเลยแม้แต่ชิ้นเดียว รวมไปถึงบ้านของข้าพเจ้าเอง ซึ่งทั้งทีวี ตู้เย็น เตอบ เครื่องซักผ้า หรือแม้กระทั่งรถมอเตอร์ไซด์ ก็ยังดีตราสินค้าประเทศไทย โดยส่วนตัวแล้วข้าพเจ้าก็ไม่ได้ยึดติดในยี่ห้อ เพียงแต่คิดว่าเมื่อเทียบราคาสินค้าในประเภทเดียวกันแล้ว สินค้าประเทศไทยนั้นราคาถูกกว่าสินค้าของประเทศอื่นๆ ยกเว้นประเทศจีน และคุณภาพของสินค้าอยู่ในระดับที่ดี และสมราคา อีกทั้งประเทศไทยมีกลยุทธ์ทางการตลาดที่น่าสนใจ เป็นต้นว่า การทำสินค้าให้มีความน่าสนใจ นำใช้งานมากกว่าสินค้าประเภทเดียวกันของชาติอื่นๆ ที่สำคัญ ประชาชนส่วนใหญ่ติดตามดู ทีวี ประเทศไทย ซึ่งวัฒนธรรมศาสนา และภาษาที่ใกล้เคียงกันทั้งภาษา เขียน และพุด

2. อาหารไทย

หากท่านตัดสินใจว่าไปรับประทานอาหารกลางวันที่เขตรมรดกโลก เมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพราะที่นั่นมีร้านอาหารไทย และยังมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เช่น ร้านเผือ (ก้วยเตี่ยว เครื่องปรุงดีตราสินค้าไทย ถือว่าได้มาตรฐาน) คงจะเห็นภาพได้ชัดเจนว่า อาหารไทยนับได้รับความนิยมนอย่างมากเพียงใดในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สาเหตุที่อาหารไทยได้รับความนิยมขอบนั้นมาจาก การที่อาหารไทยนั้นมีการจัดตกแต่งได้อย่างสวยงาม มีสีสันน่ารับประทาน อีกทั้งทานแล้วไม่กระเทือนต่อน้ำหนักตัวของสาว ๆ เท้าไหร่รัก (ดารา นักร้อง นักแสดงไทย ยังแนะนำ ในละครทีวี ไทย) และอีกกระแสหนึ่งกล่าวว่า การที่กระแสไทยกำลังมาแรง มีการโปรโมตสื่อหลากหลายให้ผู้คนหันไปบริโภคอาหารไทย โดยมีสโลแกนว่า สะอาด ได้คุณภาพ ได้สุขภาพ ที่ดึงดูดคน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สนใจ อาหารแบบประเทศไทย เช่นต้มยำกุ้ง ด้วยวัฒนธรรมด้านอาหารบางอย่างที่เหมือนกัน

การแต่งกาย

การแต่งกายของวัยรุ่นในปัจจุบัน ถูกมองว่าน่าเกลียด ผ่าฝนจาริตประเพณี โดยเฉพาะการแต่งกายของวัยรุ่นหญิงที่นุ่งประโปรงสั้น ใส่เสื้อรัดรูป เกาะอก วัยรุ่นชายทำสีผม เจาะหู เจาะลิ้น เจาะคิ้ว ลักษณะการแต่งกายเหล่านี้อาจดูประหลาด ชัดหูชัดตาผู้ใหญ่หลายคนอาจถามว่าวัยรุ่นไทยแต่งตัวเหมาะสมหรือไม่ ถูกกาลเทศะหรือไม่ เลียนแบบตะวันตกหรือไม่ ทำลายวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยหรือไม่ คำถามเหล่านี้ได้รับการถกเถียงระหว่างนักอนุรักษ์นิยมกับหัวก้าวหน้า และดูเหมือนแต่ละฝ่ายจะมองข้ามรายละเอียดบางอย่างไป เป็นต้น

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าปัจจุบันการแต่งตัวของวัยรุ่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เองมีความเป็นไปในลักษณะแต่งตัวเลียนแบบวัยรุ่นไทย จนแทบแยกไม่ออกว่าคนไหน สปป.ลาว คนไหนประเทศไทย จะดูออกก็ต่อเมื่อสำเนียงการพูดเท่านั้น

3. สื่อบันเทิง แฟชั่นวัยรุ่น

ประเทศไทยในปัจจุบันอัตราการเจริญเติบโตของเด็กแนวอย่างเด็กแซป คือ ทรงผมดูยุ่งๆ ปาดหน้าใส่เสื้อตัวเล็กรัดรูป หรือใส่เสื้อเชิ้ตมีลายพร้อย นุ่งกางเกงขาเตป หรือกางเกงลายทหาร ถูงเท้าขาวดิ่งขึ้นสูง รองเท้าต้องผ้าใบยี่ห้อคอนเวิร์ส ออสตาร์ หรือแจ๊คพาเซล บางครั้งใส่เสื้อทับสีดำ และเสื้อข้างในสีส้มหรือเสื้อทหารลายพราง นุ่งกางเกงฟุตบอล ใส่รองเท้าคืบ ถ้าเป็นผู้หญิงจะซอยผมด้านบนให้สูงๆ สั้นๆ แต่ยังคงความยาวไว้ และเรียกว่า “สก็อย” หรือ “เลดี้แซป” เป็นพวกเดียวกับเด็กแซป นุ่งกางเกงขาสั้นลายดอกสีชมพู เสื้อสีขาวตัวเล็ก ใส่รองเท้าหุ้มคืบ “เด็กเทส” หรือ “เด็กแว้น” “เด็กแป้น” มาจากเสียงเวลาบิดมอเตอร์ไซค์ ชอบทำเครื่องยนตใหม่ให้มันเสียงดัง และแรงเวลาบิดก็ทำให้ขาบ้าน ขาวชองปวดหูไปตามๆ กัน ชอบใส่เสื้อรัดรูป กางเกงขาเตป ผู้หญิงจะนุ่งขาสั้นชอบซ้อนมอเตอร์ไซค์ สิ่งเหล่านี้เองถูกจับตามองจากกลุ่มวัยรุ่นในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แล้วนำมาเลียนแบบวัยรุ่นประเทศไทย

ผลจากการรับเอาวัฒนธรรมสมัยใหม่นั้น ส่งผลด้านลบต่อการส่งเสริมความรู้หรือวัฒนธรรมจากคนไทยแต่การแสดงออกมาในรูแบบของพฤติกรรมของวัยรุ่นที่เริ่มมีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมหรือใช้ชีวิตเหมือนดังเช่นบรรยายใน กรุงเทพมหานคร เมืองหลวงของประเทศไทย ที่เปรียบเสมือนโลกแห่งความฝันนั้นจะส่งผลกระทบต่อวัยรุ่นมากแค่ไหนจึงเป็นสิ่งที่คนในชุมชนเมืองหลวงพระบางเองมีความรู้สึกกังวลว่าสังคมสมัยใหม่ดีจริงหรือ สถิติการก่ออาชญากรรมเริ่มมีปรากฏให้เห็นในสังคมเมืองหลวงพระบาง

4. เพลง ละคร ภาพยนตร์

ละครทีวีประเทศไทย เรื่อง “นาคี” ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ได้รับอิทธิพลสูงสุดเรื่องหนึ่ง ซึ่งชาว สปป.ลาว เองได้ให้ความเคารพ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องพญานาคที่มีในหลักคำสอนทางศาสนาของชาวชุมชนและวัฒนธรรม ในวัยรุ่นการฟังเพลงเกาหลี แนว K-Pop และ K-Rock ของวัยรุ่นสปป.ลาว นับวันจะแผ่ขยายออกไปในวงกว้าง สังเกตได้จากร้านขาย ซีดี เพลงไทยที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทั้งๆที่วัยรุ่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศไทย แทบจะฟังเนื้อร้องไม่ออกด้วยซ้ำ

จากงานวิจัย ศิริธัญญา วิรุณราช (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556) พบว่า ผู้บริโภคที่รับชมช่องโทรทัศน์ของไทยส่วนใหญ่จะชอบรับชมรายการโทรทัศน์จากสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 เป็นอันดับหนึ่งและผู้บริโภคที่ชอบ รับชมช่องโทรทัศน์ไทยที่แตกต่างกันมีการบริโภคผลิตภัณฑ์สะดวกซื้อและผลิตภัณฑ์เลือกซื้อ ที่ไม่แตกต่างกันนั้นหมายความว่า ผู้บริโภคมีการบริโภคสินค้าจำพวกสบูยาสีฟันและเครื่องนุ่งห่มที่ไม่แตกต่างกันเพราะเป็น

ผลิตภัณฑ์ ที่มีโฆษณาทั่วไปทุกช่องและเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย แต่ผู้บริโภคที่รับชมช่องโทรทัศน์ที่แตกต่างกันนั้นมีการ บริโภคสินค้าจำพวกเครื่องใช้ไฟฟ้า และประกันชีวิตที่แตกต่างกันนั้นเป็นเพราะสินค้าจำพวกนี้ ไม่ค่อยได้โฆษณาไปยังช่องอื่นๆ ซักเท่าไรและจากการวิจัยเบื้องต้นผู้รับชมชมโทรทัศน์มากที่สุด คือ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา

รายการโทรทัศน์ทุกประเภทมีอิทธิพลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สะดวกซื้อประกอบไปด้วยรายการประเภทที่เป็นเรื่องจริงและมีเนื้อหาสาระ รายการประเภทที่เป็นเรื่องแต่งเรื่องขึ้น และรายการประเภทให้ความบันเทิงแต่รายการประเภทเรื่องแต่งขึ้นนั้นไม่มีอิทธิพลต่อการบริโภค ผลิตภัณฑ์เลือกซื้อเจาะจงซื้อและไม่แสวงซื้อนั้นเป็นเพราะรายการจำพวกนี้เมื่อมีการโฆษณาผู้ชมเปลี่ยนสถานีโทรทัศน์เพื่อที่จะไปชมสถานีอื่นเพราะส่วนใหญ่จะออกอากาศในช่วงเวลาไพรม์ไทม์นั่นเอง จากการตรวจสอบผลกระทบของกลยุทธ์ที่แตกต่างออกไปในการจัดวางตำแหน่งของสินค้าในการสนับสนุนรายการโทรทัศน์ พบว่า มี 4 ปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดปฏิกิริยากับการรับชมโฆษณาในรายการโทรทัศน์ประกอบด้วย 1. ประเภทของการจัดวางตำแหน่งตัวสินค้าในรายการใด 2. ภาพลักษณ์ของผู้สนับสนุนรายการนั้นหรือภาพลักษณ์ของสินค้าภาพลักษณ์ของตราสินค้าที่สนับสนุน 3. ประเภทของรายการที่ออกอากาศ 4. ใครเป็นผู้สนับสนุนรายการ จากปัจจัยทั้ง 4 ด้านวิธีการในการจัดการทั้งหมด วิธีการแบบไม่เป็นการแสดงให้เห็นถึงกลยุทธ์ที่ ส่งผลกระทบต่อการจัดวางตำแหน่งของการโฆษณาสินค้าในโทรทัศน์ที่มีผลทำให้ผู้บริโภค เกิดปฏิกิริยาในการรับรู้ที่แตกต่างกันออกไปเกิดจากการประเมินผลและจริยธรรมที่มีผลกระทบ ต่อการรับรู้ทั้งนี้เป็นเพราะ ประเภทของรายการโทรทัศน์การบริโภคสินค้าอุปโภคบริโภคของผู้บริโภค ในสปป. ลาว นั้นได้รับอิทธิพลมาจากการรับชมโทรทัศน์ของไทยอยู่ในระดับมาก และอีกทั้งถึงแม้ว่าสินค้าไทยที่เข้าไปขายใน สปป. ลาว นั้นจะมีราคาแพงมากเมื่อเทียบกับขายในประเทศไทยเองอันเนื่องมาจากภาษีนำเข้าสินค้าแต่ผู้บริโภคใน สปป.ลาวก็ยังนิยมบริโภคเพราะอันเนื่องมาจากความหลากหลายของสินค้าและคุณภาพของสินค้าของไทยนั่นเอง

บทสรุป

แนวโน้มของการขยายตัวของวัฒนธรรมประเทศไทยไปสู่ เมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อำนาจเศรษฐกิจของประเทศไทยนำไปสู่อำนาจทางวัฒนธรรม ผลกระทบของสินค้า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสินค้าวัฒนธรรมประเทศไทย นอกจากจะส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตแล้วยังส่งผลต่อความคิด ค่านิยม จากกระแสดังกล่าวได้นำไปสู่การศึกษาประเทศไทยและวัฒนธรรมเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในมุมมองที่ลึก และกว้างมากขึ้นกว่าที่เคยสนใจเฉพาะความสำเร็จทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

อุดมการณ์ของโลกาภิวัตน์ (Ideologies of Globalization) ได้เข้ามาครอบงำต่อชาวเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพราะว่าหลังสงครามเย็นของอุดมการณ์สังคมนิยม ได้มีการเปิดประตูการค้าเสรีแล้มเศรษฐกิจทับซ้อนด้วยผลประโยชน์ของนิยามการพัฒนา และโลกาภิวัตน์ในแม่น้ำโขงตอนบนต่อชาว สปป.ลาว ไม่ทราบถึงผลกระทบนี้ในระดับโครงสร้างขนาดใหญ่ เพราะตัวชาว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบโซ่ปัญหาซ้อนปัญหา หรือกล่าวว่า โซ่เก่ารัดตัวแล้ว โซ่ใหม่กำลังรัดรอบหัวอีกด้วย โซ่ใหม่ คือ โลกาภิวัตน์ โซ่เก่า คือ ไม่มีพื้นที่ทำไร่ นา บนที่ราบ กับบนภูเขาแล้ว ทำให้ชาว สปป.ลาว อพยพเข้ามาอยู่เขตเมือง และเปลี่ยนวิถีชีวิตจากการเกษตร เป็นผู้ใช้แรงงานในโรงงาน ต้องขับรถพานักท่องเที่ยว ในเมืองหลวงพระบาง ดังที่ว่าโลกาภิวัตน์เป็นสองด้านซ้อนกันให้ชาว สปป.ลาว มีงานทำพานักท่องเที่ยว แต่วิถีชีวิตไม่เหมือนเดิมโดยมีการพิจารณา Transnationalism จากมุมมองของประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์วรรณนา (historical ethnography) งานศึกษาทางประวัติศาสตร์ การอพยพเคลื่อนย้ายผู้คนความคิด วัฒนธรรมหากคนท้องถิ่นเป็นชั้นปกครอง และมีสถานภาพทางสังคม และอำนาจทางเศรษฐกิจการเมือง เช่น ในไทย และในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เองประชาชน พยายามปรับตัวให้เป็นคนท้องถิ่น (assimilate) กลายเป็นคนท้องถิ่น หมายถึงโอกาสในการเลื่อนสถานภาพทางสังคม นี่เป็นกระบวนการสร้างพรมแดนทางเชื้อชาติแบ่งแยกระหว่าง คนท้องถิ่น และผู้มาเยือนขึ้นอยู่กับการเคลื่อนไหวทางประวัติศาสตร์จากที่กล่าวมาถึงบทบาทในอดีตทางชาติพันธุ์ และสังคมในปัจจุบัน ดังนั้นทำให้ความเป็น ที่เคร่งครัดในวิถีศาสนาประเพณีชาวลาเวองได้ซึมซับข่าวสารของการเมืองประเทศไทยเป็นประจำ ด้วยกระบวนการนั้นสาเหตุผลกระทบต่อการเปลี่ยนวิถีชีวิตจากวาทกรรมการพัฒนาของรัฐและภายใต้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พึ่งพิงเศรษฐกิจจากภายนอกของการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ ระหว่างกับแม่น้ำโขงตอนบนของประเทศไทย อย่างไรก็ตามก็ควรพิจารณาทางเลือกของการพัฒนาให้ชาวเมืองหลวงพระบางเอง มีกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกิน ทำไร่ ทำนา มีพื้นที่เพาะปลูก และเตรียมนิยามของนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ มีข้อเสนอ นโยบายป้องกันทางวัฒนธรรม กับรองรับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศของภาครัฐ และแรงผลักดันจากกระแสนิยมประเทศไทย สื่อโทรทัศน์และวัฒนธรรมโทรทัศน์ที่ทำการผลิตซ้ำทางสายตา วัฒนธรรมบริโภคเสรี การนำเสนอวัฒนธรรมอย่างมีเทคนิคของประเทศไทย ล้วนเป็นเหตุเป็นผลที่สัมพันธ์กับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากดินแดนลุ่มน้ำเจ้าพระยาสู่ดินแดนลุ่มน้ำโขง และดูเหมือนว่ากลุ่มวัยรุ่นนคือกลุ่มที่ต้องเผชิญหน้ากับกระแสอำนาจทางวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้นไปเรื่อยๆ

กระแสวัฒนธรรมประเทศไทยนั้นกำลังถูกทำให้อ่อนแรงลงด้วยกระแสวัฒนธรรมจากประเทศเกาหลีที่กำลังโจมตีประเทศไทยอย่างหนัก ดารานักร้อง เกาหลี เริ่มเข้ามา

อิทธิพลกับวัยรุ่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มากขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการต่อสู้กันระหว่างกระแสวัฒนธรรมก็เป็นได้ และคงไม่มีใครแพ้ไม่มีใครชนะ สุดท้ายผลกระทบก็ตกอยู่ที่วัยรุ่น ทั้ง ประเทศ สปป.ลาว และประเทศไทย เองที่ต้องรับเอากระแสวัฒนธรรมของทั้งสองชาติเข้ามารวมไว้ เรียกได้ว่า เป็น “ข้าวเหนียวต้มยำใส่กิมจิ” แนวโน้มของภาพของวัยรุ่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ดูจะไหลไปตามกระแสมากขึ้นนั้น ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อตัววัยรุ่นแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาวะทางสังคมและวัฒนธรรมโดยรวม ตัวอย่างที่ปรากฏให้เห็น เช่น “โรคคัลลังดารา” หรือแม้กระทั่งการหันหลังให้วัฒนธรรมประเพณีที่เชื่อว่าเป็นจุดแข็งในหมู่ชาวเมืองหลวงพระบางเอง ในหมู่วัยรุ่นชายหญิงในปัจจุบันจากที่เป็นสังคมเมือง ซึ่งมีสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์ เมืองหลวงพระบาง ที่ดินรอบๆ มหาวิทยาลัยถูกจัดสรรให้เป็นที่อยู่อาศัย ร้านค้า และที่สำคัญ เกิดหอพัก นักเรียน นักศึกษา และวัยทำงาน ชาวเมืองหลวงพระบางได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมในสื่อต่างๆ จากประเทศไทย เช่น ทีวี่ อินเทอร์เน็ต กลุ่มเหล่านี้เอง ได้รวมกลุ่มกันเช่าหอพักหรือบ้านเช่า มั่วสุม ทั้งด้าน SEX และยาเสพติด จับคู่เช่าอยู่อาศัยด้วยกัน สิ่งเหล่านี้เองหลายคนกังวลกัน ก็คือ “การถูกกลืนวัฒนธรรม”

แนวทางการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมต่างชาติ ปัจจุบันสังคมโลกได้เปลี่ยนแปลงตามกระแสเทคโนโลยี เราจะเห็นได้ว่าการแผ่อิทธิพลทางวัฒนธรรมนั้นไม่มีวันหยุด ไม่มีวันปิดกั้น ไม่มีทางขึ้น วัฒนธรรมเป็นตัวแทนของวิถีชีวิตที่ไหลไปตามลมหายใจของผู้คนในสังคม ความหวาดกลัวการถูกกลืนทางวัฒนธรรม กลัวการสูญเสียทางสังคมของตนได้เกิดขึ้น ท่ามกลางความหวาดกลัว หลายคนจึงมีความคิดที่จะสร้างเกราะป้องกันตัวในรูปแบบของการปกป้อง กลับไม่เสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณี แต่วัฒนธรรมที่ได้สูญเสียไปในอดีตนั้นก็เพราะว่าไม่สามารถปรับตัวเพื่อรับใช้ปัจจุบัน หากเราต้องการรักษาอดีตของตนบนพื้นที่ชีวิตสมัยใหม่ แต่คงไม่ถึงขั้นต้องปิดประเทศ การดำเนินกิจกรรมทางการค้าได้พัฒนาซับซ้อนและมีกลไกมีวิธีการหลากหลายมากขึ้น ในยุคนี้จะได้เห็น “การทูตแผนใหม่” (New Diplomacy) ที่มุ่งไปที่พันธมิตรทางธุรกิจ การค้าและอุตสาหกรรม แทนการใช้ระบบการเมืองดังที่เคยปรากฏในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา ที่สำคัญสังคมไทยยังมีสถาบันศาสนา และสถาบันกษัตริย์ สังคมไทยช่วยกันเสริมสร้าง และปรับวัฒนธรรมไทยให้เข้ากับสภาพปัจจุบัน เพื่อสันติสุขอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

จิรจิตต์ถณ พิริยสุวัฒน์, (2560) “การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, (2546) “จากอาณานิคมมาพัฒนาสู่โลกาภิวัตน์” สารคดี 19,225
ธเนศวร์ เจริญเมือง, (2538) ไทย-พม่า-ลาว-จีน สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ สี่เหลี่ยมวัฒนธรรม,
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คบไฟ.
- ปารวี ไพบูลย์ยิ่ง, (2545) เส้นทางไทยเชื่อมต่อประเทศเพื่อนบ้าน เชียงของ-หลวงน้ำทา-เมือง
สิง-เชียงรุ่ง. กรุงเทพฯ: โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค.
- มหาคำ จำปาแก้วมณี และคณะ, (2539) ประวัติศาสตร์ลาว, แปลโดยสุวิทย์ อธิศาสตร์,
ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิภา อุดมฉันท, (2544) ผลกระทบของสัญญาอนุญาตและโทรทัศน์ข้ามพรมแดนระหว่างไทย-
ลาว, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัชย์ ศิริไกร, (2543) การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว, กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียง
ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริกัญญา วิรุณราช, (2556) อิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ของไทยต่อการบริโภคสินค้าของผู้บริโภค
ในสปป.ลาว: กรณีศึกษานครหลวงเวียงจันทน์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิชัย พันธเสน, แปล, (2540) เมื่อบรรษัทครองโลก, กรุงเทพฯ: เสริมสิบลักษณ์.